

Vargitmossenin tuulivoimahanke, Vöyri

PERUSTELTU PÄÄTELMÄ

Perusteltu päätelmä on yhteysviranomaisen hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista tekemä perusteltu johtopäätös, joka on tehty arviointiselostuksen, siitä annettujen mielipiteiden ja lausuntojen, sekä yhteysviranomaisen oman tarkastelun pohjalta ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain nojalla (jäljempänä YVA-laki).

HANKETIEDOT

Hankkeen nimi ja sijainti

Vargitmossenin tuulivoimahanke, Vöyri

Hankkeesta vastaava

Oy Kustens Vind Ab, Teknologiapuisto 1, 61800 Kauhajoki

Konsulttina arviointiohjelman laatimisessa on toiminut FCG Finnish Consulting Group Oy.

Yhteysviranomainen

Hankkeen yhteysviranomaisena on toiminut Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Hankkeesta vastaavan kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehtoista

Oy Kustens Vind Ab:n hankealue sijaitsee noin 17 kilometrin etäisyydellä Vöyrin keskustaaajamasta kunnan koillisosassa. Kauhava sijoittuu hankealueen kaakkoispuolelle lähimmillään noin 300 metrin etäisyydelle hankealueesta. Hankealueen laajuus on noin 1 200 hehtaaria. Voimaloiden lukumäärä hankealueella on enintään 9. Tuulivoimaloiden

2.6.2025

yksikköteho on enintään 10 MW. Voimaloiden suunniteltu roottorin halkaisija on noin 200 metriä kokonaiskorkeuden ollessa korkeintaan 300 metriä. Hankkeen sähkönsiirto toteutetaan 20–45 kV:n maakaapeleilla tuulivoima-alueen luoteispuolelle Oravaisten tehtaan läheisyyteen rakennettavalle sähköasemalle.

Arvioidut vaihtoehdot

Tuulivoimalat

VE0: hanketta ei toteuteta.

VE1: Hankealueelle rakennetaan enintään 9 uutta tuulivoimalaa. Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä ja yksikköteho maksimissaan 10 MW.

VE2: Hankealueelle rakennetaan enintään 6 uutta tuulivoimalaa. Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä ja yksikköteho maksimissaan 10 MW.

Sähkönsiirto

VEA: Hankkeessa tuotettu sähkö siirretään voimaloilta hankealueen luoteispuolelle Oravaisten tehtaan läheisyyteen rakennettavalle Vargitmossenin sähköasemalle. Siirto toteutetaan kokonaan 20–45 kV maakaapeleilla, ja kaapelin pituus on noin 3,1 kilometriä. Vargitmossenin sähköasemalla hanke liitetään valtakunnan verkkoon 110 kV:n Jussila-Lotlax (Oravaisten haarajohto) voimajohtoon.

ASIAN VIREILLETULO

Kustens Vind Oy Ab on 21.2.2024 saattanut vireille ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (jäljempänä arviointimenettely) toimittamalla Etelä-Pohjanmaan elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskukseen (jäljempänä ELY-keskus) Vargitmossenin tuulivoimahanke hanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointiohjelman (jäljempänä arviointiohjelma). Arviointiohjelma oli nähtävillä 5.3.2024 - 3.4.2024 ja yhteysviranomainen antoi siitä lausuntonsa 3.5.2024.

Hankkeesta vastaava toimitti 29.1.2025 yhteysviranomaiselle ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (jäljempänä arviointiselostus) sen käsittelyä ja perustellun päätelmän antamista varten.

Hankkeen arviointimenettelyn tarve määräytyy ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (jäljempänä YVA-laki) liitteen 1 kohdan 7 e) *tuulivoimahankeet, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia* perusteella.

ARVIOINTISELOSTUKSESTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Yhteysviranomainen tiedotti arviointiselostuksesta ja sen nähtävillä olosta sekä mielipiteiden ja lausuntojen esittämisen mahdollisuudesta julkisella kuulutuksella 11.2. – 1.4.2025. Kuulutus ja arviointiselostus liitteineen julkaistiin ELY-keskuksen verkkosivuilla www.ely-keskus.fi/kuulutukset/etela-pohjanmaa ja ympäristöhallinnon verkkosivuilla www.ymparisto.fi/vargitmossen-tuulivoima-YVA. Ilmoitus kuulutuksesta on lähetetty 10.2.2025 Kokkolan kaupungille julkaistavaksi niiden verkkosivuilla. Lisäksi arviointiselostuksesta ja sen nähtävillä olosta sekä mahdollisuudesta mielipiteiden ja lausuntojen esittämiseen on tiedotettu Ilkka-Pohjalainen ja Vasabladet lehdissä 11.2.2025 julkaistuilla lehti-ilmoituksilla.

Arviointiohjelmaan on voinut tutustua kuulemisaikana paperimuodossa seuraavissa paikoissa

- Vöyrin kirjasto (Härmäntie 8, 66600 Vöyri)
- Vöyrin kunnantalo (Vöyrintie 18, 66600 Vöyri)
- Oravaisten kirjasto (Öurintie 31, 66800 Oravainen)
- Kauhavan kaupungintalo (Kauppatie 109, 62200 Kauhava)
- Alahärmän kirjasto (Kirjastokuja 4, 62300 Härmä)
- Uudenkaarlepyyn kaupungintalo (Topeliuksenpuistikko 7, 66900 Uusikaarlepyy)

Arviointiselostuksesta järjestettiin yleisötilaisuus 20.3.2025 klo 18–20 Kimon nuorisotalolla. Tilaisuuteen oli mahdollista osallistua myös etäyhteydellä Teams-sovelluksen välityksellä. Yhteysviranomaisen ja hankkeesta vastaavan edustajien lisäksi yleisötilaisuudessa oli mukana 8 kuulijaa ja etäyhteydellä 4 kuulijaa. Yleisötilaisuudessa esiin nousseita asioita olivat mm. meluhaitat ja maisemavaikutukset.

ARVIOINTISELOSTUKSESTA ANNETUT LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Yhteysviranomainen pyysi lausunnot arviointiselostuksesta hankkeen vaikutusalueen kunnilta ja muilta viranomaisilta, joita asia todennäköisesti koskee. Arviointiselostuksesta toimitettiin yhteysviranomaiselle 20 lausuntoa ja 7 mielipidettä.

Seuraavassa on esitetty yhteysviranomaisen näkemys kuulemispalautteen keskeisestä sisällöstä. Lausunnot ja mielipiteet löytyvät kokonaisuudessaan osoitteesta www.ymparisto.fi/vargitmossen-tuulivoima-

[YVA](#). Verkkosivuilla julkaistuista lausunnoista ja mielipiteistä on poistettu henkilötiedoiksi katsotut tiedot.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, liikennevastuualue toteaa, että liikenteen nykytilan kuvaus ja liikenteellisten vaikutusten arvioinnin tulokset vaikuttavat riittävältä ja oikeasuuntaisilta. Arvioinnissa on asianmukaisesti huomioitu maa-aines- ja betonikuljetusten mahdollinen tuonti hankealueen ulkopuolelta, vaikka niiden lähialueelta saaminen on todennäköistä. Erikoiskuljetusreitiksi on esitetty Vaasan satama, jonka käyttöä ei ole tarkemmin arvioitu, mutta sitä on hyödynnetty muissa vastaavissa hankkeissa. Koska 300 metrin tuulivoimaloiden osia ei ole vielä kuljetettu maantieverkolla, suosittelemme reitin tarkempaa selvittämistä ajoissa esimerkiksi kaavaprosessin yhteydessä tehtävällä liikenteellisellä saavutettavuusselvityksellä.

Etelä-Pohjanmaan liitto lausuu, että hankkeen sijoituessa maakuntien rajalle, sen aiheuttamat vaikutukset ovat monilta osin ylimaakunnallisia. Hanketta koskevien maakuntakaavojen merkintöjen ja niihin liittyvien suunnittelumääräysten erittely ja analyysi suhteessa hankesuunnitelmaan sekä maisemavaikutusten arviointi ovat kattavia. Hankkeesta aiheutuvia keskeisimpiä ylimaakunnallisia vaikutuksia ovat maisemavaikutukset, jotka Etelä-Pohjanmaan puolella kohdistuisivat erityisesti Kauhavan Alahärmän alueelle. Jatkosuunnittelussa ja kaavoituksessa matalamman voimalakorkeuden tarkastelu on perusteltua erityisesti tilanteissa, joissa vaikutukset kohdistuvat useisiin arvoalueisiin ja yli kuntarajojen. Arviointiselostuksen perusteella liitto katsoo, että voimalakorkeuden madaltaminen tulisi ottaa harkintaan kielteisten vaikutusten lieventämiseksi.

Fingrid toteaa, ettei heillä ole uutta lausuttavaa hankkeesta ja muistuttavat, että Fingridin johtoalueelle tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridin erillinen risteämälausunto.

Ilmatieteen laitos huomauttaa, että alueella on runsaasti tuulivoimaa ja ne aiheuttavat merkittävää häiriökaikua tutkimittauksiin ja voivat mahdollisesti vaikuttaa alueen sääpalveluun. Ilmatieteen laitos toteaa, ettei heillä ole lausuttavaa, koska alue on yli 20 kilometrin päässä lähimmästä laitoksen säätutkasta.

Luonnonvarakeskus näkee puutteena, että hankealueen metsäkanalintuja on kartoitettu vain yhtenä vuonna, jolloin se lisää epävarmuutta arviointiin. Etäisyys metson soitimen ja lähimpien voimaloiden välillä on riittämätön. Yhtenäiset häiriöttömät luontoalueet ovat tärkeitä ihmistoimintaa karttaville lajeille kuten metsäpeura ja suurpedot. Luke näkee, että vaikutusten osalta tehdyt johtopäätökset tässä tarkastellun lajiston osalta, sisältävät riskin virhearvioinneille erityisesti pitkällä aikavälillä.

Länsirannikon ympäristöyksikkö, ympäristöterveys korostaa lausunnossaan, että tuulivoima-alueen raja- ja voimaloiden sijainti tulee suunnitella huolellisesti, jotta vaikutukset asutukseen, maisemaan, luontoon ja virkistyskäyttöön minimoidaan. Voimaloiden melutaso ei saa ylittää ympäristöministeriön ohjearvoja eikä sisätiloissa sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen toimintarajoja.

Vaihtoehdossa VE1 kahdessa pisteessä välkevaikutus ylittää 8 h vuodessa. Läheisyydessä sijaitsevat pohjavesialueet eivät saa vaarantua, ja jään sinkoutumisriski on otettava huomioon teiden läheisyydessä. Sähkönsiirron toteutus maakaapelilla on positiivinen ratkaisu.

Metsähallitus toteaa lausunnossaan, että Paljakanneva–Åkantmossenin Natura-alue sijoittuu noin 400 metrin päähän lähimmästä voimalasta hankealueen kaakkoispuolella. Natura-arvioinnin mukaan hankkeella ei ole merkittäviä vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteisiin, ja Metsähallitus yhtyy tähän johtopäätökseen. Metsähallituksen mukaan arviointi ei kuitenkaan huomii kaikkia mahdollisia vaikutuksia alueen muulle lajistolle.

Paljakanneva–Åkantmässen linnustotietoja ei ole päivitetty, mitä voidaan pitää puutteena. Havaintomäärään nähden hankkeen vaikutukset uhanalaisille petolintulajeille on arvioitu kevyesti ja vaikutusarviointeja ei voida joidenkin lajien osalta tehdä luotettavasti.

Ympäristövaikutusten arvioinnissa ei ole tunnistettu hankkeen ekologisiin yhteyksiin ja yhtenäiseen metsäalueeseen kohdistuvien vaikutusten merkitystä Paljakanneva–Åkantmossenin Natura-alueeseen ja soidensuojeluohjelman kohteisiin.

Pohjanmaan liitto toteaa lausunnossaan, että hankealue sijoittuu voimassa olevan Pohjanmaan maakuntakaavan 2040 alueelle, mutta maakuntakaavan 2050 hyväksymistä odotetaan keväällä 2025. Sekä voimassa oleva että ehdotettu maakuntakaava on huomioitu Arviointiselostuksessa, mutta osa kaavaehdotukseen liittyvistä tiedoista kaippaa päivitystä. Liitto muistuttaa, että maakuntakaavan suunnittelumääräysten mukaisesti kaavasta voidaan poiketa tarkemmassa suunnittelussa, mikäli vaikutukset ovat riittävästi selvitetty ja maakuntakaavan keskeiset tavoitteet eivät vaarannu.

Pohjanmaan liitto toteaa, että selvitetty vaihtoehto eivät vastaa voimassa olevaa tai ehdotettua maakuntakaavaa, koska hankealueesta vain osa sijoittuu potentiaaliselle tuulivoima-alueelle. Alueella toimii jo muita tuulivoimahankkeita, joten jatkosuunnittelussa on tärkeää arvioida yhteisvaikutuksia kokonaisuutena. Liitto painottaa, että kaikki tunnistetut vaikutukset ja lieventämistoimet on huomioitava jatkossa ja että mahdolliset poikkeamat kaavasta on perusteltava selkeästi.

2.6.2025

Pohjanmaan museo toteaa, että arkeologinen inventointi on suoritettu ja kohteet on vahvistettu soveltuvilta osin Museoviraston ylläpitämään muinaisjäännösrekisteriin. Museo katsoo, että maakuntakaavaehdotuksesta 2050 poikkeaminen tai kumpikaan suunnitteluvaihtoehtoista eivät muodosta arkeologiselle kulttuuriperinnölle erityistä uhkaa ja että arkeologisten jäänteiden suojelutavoitteet ja tuulivoimarakentaminen voidaan sovittaa yhteen.

Suunniteltujen voimaloiden lähistöllä sijaitsee useita kulttuuri- ja maisema-arvoiltaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaita alueita. Museon näkemyksen mukaan Vargitmossenin tuulivoimahankkeella on kokoaan merkittävämpi vaikutus alueen kulttuuriympäristöön ja maisemaan, etenkin kun ottaa huomioon yhteisvaikutukset lähialueen jo toiminnassa olevien, rakenteilla olevien ja suunnittelun alla olevien tuulivoimahankkeiden kanssa. Tuulivoimaloiden madaltaminen 220 metriin olisi vaikutuksiltaan parempi vaihtoehto.

Pohjanmaan pelastuslaitos huomauttaa, että hankkeessa on tärkeää selvittää jäänheitto-, palo- ja onnettomuusriskit. Pelastusviranomainen katsoo, että rakennuksia, virkistysreittejä tai muita yleisiä alueita ei tule sijoittaa 600 metriä lähemmäksi voimalaitoksista, ellei voida osoittaa, että pienempiä suojaetäisyyksiä voidaan soveltaa. Hankkeen koko huomioiden tulee selvittää lain mukainen tarve kemikaalien käytön ja varastoinnin ilmoitusmenettelystä. Tuulivoimalan omistaja ja toiminnanharjoittaja ovat vastuussa alueen onnettomuuksien ehkäisystä ja niiden mahdollisten seurausten vähentämisestä. Hankealueella sijaitsevan pohjavesialueen osalta Pelastuslaitos muistuttaa, että toiminnassa tulee ottaa huomioon kemikaaliturvallisuuslain mukainen pohjaveden pilaamiskielto.

Puolustusvoimat, 2. logistiikkarykmentti oikaisee, että Puolustusvoimien tietojen mukaan hankkeesta on pyydetty Pääesikunnan lausuntoa keväällä 2024. Puolustusvoimilla ei ole hankkeen arviointiselostusvaiheessa lisättävää aiemmin lausuttuun.

Skogsvårdsföreningen Österbotten toivoo, että mahdollisimman suuri osa kaapeleista upotetaan maahan, jotta metsämaa ei jää tuotannollisesti vajaakäyttöiseksi. Mikäli ilmajohtoja rakennetaan, niiden tulisi olla riittävän korkeita samasta syystä.

Putoavan jään riski aiheuttaa epävarmuutta metsätaloudelle, sillä siipien irrottama jää voi kulkeutua arvaamattomia matkoja. Tuulipuistoon tulisi asentaa varoitusjärjestelmät, ja lisäksi olisi kehitettävä käytäntöjä tiedonkulkuun jäätilanteissa sekä korvauskäytäntöjä tilanteisiin, joissa työskentely jääolosuhteiden vuoksi estyy.

Suomen Erillisverkot toteaa, ettei hankkeella ole vaikutusta heidän liiketoimintaansa.

Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry toteaa lausunnossaan, että Vargitmossenin tuulivoimahankkeen linnusto- ja luontovaikutusten arviointi on puutteellinen. Erityisesti päiväpetolintujen, kuten merikotkan ja kalasääsken, liikkumista ja törmäysriskejä ei ole selvitetty riittävästi, ja muuttolintujen tarkkailupäiviä on suositeltua vähemmän. Linnustoselvityksessä todetaan, että vaikutusalue saattaa ulottua kymmenien kilometrien päähän, ja että hankealueella havaittiin runsas lajisto ja poikkeuksellisen korkea pesivän maalinnuston tiheys. Yhteisvaikutusten arviointi on vaikeaa, koska lähialueella on lukuisia olemassa olevia ja suunniteltuja tuulivoimaloita.

Myös muiden lajien osalta arviointia pidetään riittämättömänä. Liito-oravan elinpiirejä ei ole kartoitettu kattavasti eikä useana vuotena, vaikka kyseessä on tiukasti suojeltu laji. Sama koskee viitasammakkoa ja lepakoita. Hankkeen pelätään pirstovan laajoja yhtenäisiä metsäalueita ja heikentävän ekologisia yhteyksiä, mikä vaarantaa monien lajien elinympäristöjä. Hirvikannan hallinta voi vaikeutua, jos tuulivoimaa rakennetaan liian tiheästi, ja eläinten stressitasojen on havaittu olevan koholla tuulivoima-alueilla.

Ympäristövaikutuksiin liittyy myös huolia melusta, mikromuovipäästöistä ja vieraslajien leviämisestä. Melun mallinnuksen tulisi kattaa eri sääolosuhteet ja vuodenaajat sekä huomioida infraääni ja yhteisvaikutukset. Tuulivoimaloiden lapojen kulumisesta syntyvä mikromuovi ja kemikaalit, kuten PFAS ja BPA, muodostavat kasvavan ympäristöuhkan. Vieraslajit ja kemikaalien käyttö, kuten kasvinsuojeluaineet tiealueilla, voivat lisätä luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä ja aiheuttaa vesistöjen pilaantumisriski.

Telia Finland Oyj:llä ei ole hankkeesta huomautettavaa voimaloiden sijoituksista, mutta jatkossa hankkeen vaikutusalueelle ei voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä. Sähkönsiirtojohtoista pitää tehdä tuulivoimahankkeen toimesta erikseen vaarajänniteselvitys lähellä olevien Telian kaapeleiden osalta.

Uudenkaarlepyyn kaupunki lausuu, että suunnittelussa tulee välttää suositusarvojen ylityksiä melun ja varjostuksen osalta. VE1-vaihtoehdossa varjostus ylittää suositellun 8 tunnin vuosittaisen rajan yhdessä rakennuksessa, ja melutaso ylittää 40 dB(A) rajan toisessa. Suunnittelussa suositellaan etenemistä vaihtoehdolla VE2 tai yksittäisten voimaloiden poistamista haittojen minimoimiseksi. Lisäksi korostetaan tarvetta sisällyttää kaikki lähialueen hankkeet yhteismallinnuksiin sekä huomioida uhanalaisen petolinnun elinalueisiin kohdistuvat vaikutukset.

Molemmat tutkittavat vaihtoehdot ulottuvat vuoden 2050 maakuntakaavassa nimetyn tuulivoima-alueen ulkopuolelle. Vargitmossenin tuulivoimahanke muodostaa yhdessä viereisten

Storbackenin ja Mörknässkogenin tuulivoimapuistojen kanssa suuren alueellisesti merkittävän tuulivoima-alueen. Hankkeessa olisi tullut selvittää vaihtoehtoa, joka olisi jäänyt maakuntasuunnitelman 2050 tuulivoima-alueelle.

Varsinais-Suomen ELY-keskus, kalatalousviranomainen katsoo, että hankealueella sijaitsevan Kimojoen kalataloudellinen merkitys on vähäinen. Joessa on neljä patoa, jotka muodostavat täydellisen vaellusesteen. Joessa esiintyy jonkin verran haukea ja ahventa. Kimojoki kuitenkin laskee Oravaisten Norrfjärdeniin, jonka suisto on merkittävä kalojen kutualue ja siten herkkä kiintoainelaskeumalle. Jatkossa tulee huomioida mahdollinen rakentamisen aikainen kiintoainekuormitus, happamien sulfaattimaiden päästöt sekä alueelta liukenevan kadmiumin pitoisuudet, erityisesti alapuolisessa vesistössä.

Vöyrin rakennus- ja ympäristölautakunta on sisällyttänyt lausuntoonsa löytämänsä suorat virheet arviointiselostuksesta. Hanketta ole suunniteltu maakuntakaavojen mukaisesti. Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa esitetään virheellisesti, että hanke olisi linjassa kunnan tavoitteiden kanssa, mutta kunta ei ole maakuntakaavaprosessissa erikseen ottanut kantaa Vargitmossenin alueeseen. Maakuntakaavan 2050 valmistelussa hankealueen rajausta pieneni päiväpetolintuihin liittyvien selvitysten perusteella, ja vaikka hanketoimija on viitannut mahdollisuuteen poiketa kaavasta, maisemavaikutusten lievennysperusteita voidaan pitää kyseenalaisina. Erityisesti asutuksen sietokyky vähenee voimalamäärän kasvaessa.

Räyhölstretin pohjavesialueelle tulisi olla suurempi turvaetäisyys. Hankealueen pohjoisosassa sijaitsevat kosteikot ovat tärkeitä linnustolle, ja alueella liikkuvat myös kalasääski ja merikotka, joihin kohdistuvat vaikutukset on arvioitu kohtalaisen kielteisiksi. Lisäksi todetaan, että tuulivoimahankkeita ei tule suunnitella niin, että ne yksinään tai yhdessä muiden hankkeiden kanssa aiheuttavat meluhaittoja läheiseen asutukseen. Vaihtoehtoa, jossa on yhdeksän voimalaa, ei pidetä suunnittelukelpoisena lisääntyvän melun vuoksi.

Kimo-Norra Vattenandelslag perustelee lausunnossaan, että tuulivoimalat T5 ja T6 tulisi poistaa suunnitelluilta sijainneiltaan Kimon pohjoisen vesilähdealueen vierestä.

Yksityisten henkilöiden mielipiteissä on otettu kantaa seuraaviin arvioinnin osa-alueisiin:

Tarkasteltavat vaihtoehdot ja hankekuvaus: Moni kyseenalaistaa hankkeen sijoittamisen alueelle, joka ei sisälly Pohjanmaan maakuntakaavoihin (2040 tai 2050). Hanketta arvostellaan myös siitä, että sen avulla ikään kuin kiertämällä muodostetaan usean pienemmän puiston sijaan yksi laaja

tuulivoimakeskittymä. Useissa mielipiteissä toivotaan, että nollavaihtoehto (VE 0) otettaisiin vakavasti huomioon.

Maaperä, pinta- ja pohjavedet: Useissa kommentteissa nostetaan esiin huoli hankealueen sijoittumisesta kolmen pohjavesialueen väliin (Kimo Norra, Pensalkangan ja Rävholstret). Esimerkiksi tuulivoimala numero 6 sijaitsee lähellä Kimo Norran pohjavesialuetta. Mikäli onnettomuus sattuisi, olisi riski, että maastossa valuva öljy tai muu haitta-aine päätyisi pohjaveteen. Mielipiteissä vaaditaan konkreettisia suunnitelmia pohjavesien suojaamiseksi sekä selvitystä siitä, miten suojeleuhjelmat toteutetaan käytännössä.

Eläimistö ja luonto: Mielipiteissä korostetaan hankealueen merkitystä monimuotoiselle luonnolle ja suojeluarvoille. Alueella on runsaasti petolintuja ja erityisesti vanhoissa havumetsissä viihtyviä lajeja. Myös uhanalaisia kasveja ja kosteikko- sekä metsäkanalintuja on havaittu. Kritiikki kohdistuu puutteellisiin luontoselvityksiin ja siihen, ettei aiempia havaintoja ja tietoja ole hyödynnetty riittävästi. Vargitmossenin alueen todetaan olevan tärkeä lintujen muuttoreiteille sekä esiintymisalue monelle harvinaiselle lajille. Myös liito-orava ja hirvikanta mainitaan keskeisinä lajeina, joiden elinolosuhteet saattavat heikentyä.

Ihmisten terveys, elinolot ja viihtyvyys: Merkittävä osa mielipiteistä käsittelee melun, infraäänien ja varjostuksen vaikutuksia ihmisten elinoloihin ja terveyteen. Melumallinnusten todetaan olevan riittämättömiä ja aliarvioivan erityisesti infraäänien vaikutuksia. Useat kirjoittajat kertovat henkilökohtaisesti tai naapureidensa kokemuksista aiheutuneista terveyshaitoista. Tuulivoiman aiheuttamien terveyshaittojen lisäksi huolta herättää elinympäristön viihtyisyyden menetys: maisemien pilaantuminen, luonnon hiljaisuuden katoaminen ja yleinen tyytymättömyys siihen, että Kimoon suunnitellaan merkittävästi lisää voimaloita ilman, että paikallisia asukkaita on aidosti kuultu.

Yleinen turvallisuus, ympäristöriskit ja ilmastovaikutukset: Useissa mielipiteissä nostetaan esiin huoli siitä, onko hanke linjassa kestävän ja vastuullisen ilmasto- ja ympäristöpolitiikan tavoitteiden kanssa. Lausujien mukaan tuulivoimarakentamisen pitkäaikaisia ympäristöriskejä, kuten mikromuovipäästöjä, PFAS-yhdisteiden leviämistä sekä mahdollisia kemikaalivuotoja, ei ole arvioitu riittävässä määrin. Lisäksi tuulivoimaloiden purkamiseen ja jälkihoitoon liittyvät vastuut kaipaavat mielipiteiden perusteella tarkempaa määrittelyä. Useissa kommentteissa ehdotetaan myös, että haittojen lieventämiseksi tulisi harkita kompensatiomekanismeja.

ARVIOINTISELOSTUKSEN RIITTÄVYYS JA LAATU

Yhteysviranomainen on tarkastanut arviointiselostuksen riittävyyden ja laadun. Ab Kustens Vind Oy:n Vargitmossenin tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostus täyttää YVA-lain (252/2017) 19 §:ssä ja YVA-asetuksen (277/2017) 4 §:ssä arviointiselostukselle säädetyt sisältövaatimukset ja se on käsitelty YVA-lainsäädännön vaatimalla tavalla.

Arviointiselostus on laadittu asianmukaisesti ottaen huomioon hankkeen arviointiohjelma ja yhteysviranomaisen siitä antama lausunto. Selostukseen ei kokonaisuutena arvioiden sisälly sellaisia olennaisia puutteita, jotka estäisivät yhteysviranomaista laatimasta perusteltua päätelmää hankkeen merkittävistä vaikutuksista. Selostuksen perusteella on mahdollista muodostaa kokonaiskuva hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista sekä tunnistaa ja arvioida hankkeen merkittävät vaikutukset.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan arviointiselostuksessa on kuvattu riittävästi hankkeen kannalta olennaisia strategioita, tavoitteita ja suunnitelmia. Arviointiselostuksessa on oikeat ja riittävän laajat tiedot hankealueen lähistöllä sijaitsevista pohjavesialueista ja geologisista suojelukohteista. Vaikutukset pohjaveteen ovat merkittävyydeltään vähäisiä, eivätkä vaikutukset kohdistu luokiteltuihin pohjavesialueisiin. Yhteysviranomainen katsoo, että esitetyt arvioinnit maa- ja kallioperä- sekä pohjavesivaikutuksista ovat hankealueen luonne huomioiden riittäviä. Myös vaikutukset luonnonvarojen hyödyntämiseen ja viestintäyhteyksiin on arvioitu riittävästi, eikä yhteysviranomaisella ole näiden vaikutusten arviointeihin huomautettavaa.

Selostuksessa on esitetty YVA-lain 33 §:ssä edellytetyt tiedot arvioinnin laatijoiden pätevyydestä. Arviointia on ollut tekemässä FCG Finnish Consulting Group Oy:n 22 asiantuntijaa, joilla on 1–35 vuoden kokemus ja asianmukainen monipuolinen koulutus. Selostuksessa on esitetty arvioinnin tekijät vastuualueittain. Hankealueen ja kaapelireitin arkeologisen inventoinnin on laatinut Mikroliitti Oy. Henkilöiden pätevyyslistauksesta puuttuu käytetyn alikonsultin asiantuntijoiden tarkemmat tiedot. Tiedot olisi tullut esittää arviointiselostuksen ja sen pohjana olevien raporttien laatijoiden pätevyyden varmistamiseksi.

Kuulemisen sekä yhteysviranomaisen oman tarkastelun yhteydessä on noussut esille joitain puutteita ja epävarmuustekijöitä. Puutteet ovat luonteeltaan kuitenkin sellaisia, että ne voidaan korjata hankkeen jatkosuunnittelun, kaavoituksen ja lupamenettelyjen yhteydessä. Yhteysviranomainen toteaa puutteellisten arviointien osalta seuraavaa:

Linnustoselvitykset

Arviointiselostuksessa esitetty linnustovaikutusten arviointi on puutteellinen erityisesti uhanalaisten petolintujen osalta, joiden reviirien säilyminen hankealueen läheisyydessä on epävarmaa, Yhteysviranomaisen on edellyttänyt, että alueen linnuston muutosseurantaa tulee toteuttaa Ympäristöministeriön (2016) ohjeen mukaisesti 30 pvä keväällä ja 30 pvä syysmuuttokaudella. Selvityksiä ei ole täydennetty aiemmin esitetyn mukaisesti.

Yhteisvaikutukset

Arviointiselostuksessa esiintyy useita virheitä ympäröivien tuulivoimahankkeiden tiedoissa: Norrkanganin tuulivoimahanke ei ole enää suunnitteluvaiheessa, vaan sille on myönnetty lupa. Lotlaxin hankkeesta on ilmoitettu virheellisesti kolme voimalaa, vaikka todellisuudessa niitä on kaksi. Storbötetin tuulivoimahankkeen kohdalla on sivulla 173 esitetty väärä määrä voimalaitoksia sekä virheelliset korkeustiedot. Vastaavasti Trollkullenin voimalan korkeus on ilmoitettu väärin sivulla 174. Lisäksi sivulla 200 Lålxin rakenteilla olevien voimaloiden korkeustiedot ovat virheelliset.

YHTEYSVIRANOMAISEN PERUSTELTU PÄÄTELMÄ

Arviointiselostuksen, kuulemispalautteen ja oman tarkastelunsa perusteella yhteysviranomaisen esittää perusteltuna päätelmänään hankkeen merkittävistä vaikutuksista seuraavaa:

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankkeen merkittävimmät ympäristövaikutukset kohdistuvat linnustoon, maisemaan, arkeologiseen kulttuuriperintöön sekä yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön. Tämän lisäksi hankkeella on yhteisvaikutuksia muiden alueen tuulivoima-alueiden kanssa, joista aiheutuu vaikutuksia ihmisten viihtyvyyteen ja elinoloihin lisääntyvän melu- ja välkevaikutuksen myötä.

Hankevaihtoehtojen ympäristövaikutuksissa on eroja erityisesti maisema- ja luontovaikutusten osalta, sillä VE1-vaihtoehdossa voimaloita on enemmän ja ne sijoittuvat laajemmalle alueelle kuin VE2:ssa. Tämä lisää erityisesti vaikutuksia herkkiin linnustoalueisiin. Lisäksi VE1-vaihtoehto aiheuttaa suurempia välke- ja meluvaikutuksia lähialueen asutukselle, kun taas VE2:n vaikutukset jäävät selvästi vähäisemmiksi. Arviointiselostuksen vaihtoehtotarkastelun mukaan ympäristön kannalta parempi toteutusvaihtoehto on vaihtoehto VE2.

Linnusto

Arviointiselostuksessa linnustoon kohdistuvat vaikutukset on arvioitu pääosin kohtalaisiksi, mutta alueellisesti ne saattavat olla suurempia erityisesti petolintujen ja yömuuttajien osalta. Yhteysviranomainen katsoo, että vaikutukset voivat olla selvästi arvioitua merkittävämpiä, koska erityisesti uhanalaisten petolintujen törmäysriski on arvioitu liian pieneksi ja ruokailulentoja ei ole mallinnettu riittävästi. Hankealueelle ei voi kohdistaa nykyistä enempää tuulivoimarakentamista aiheuttamatta merkittävää haittaa etenkin salassa pidettävien petolintujen elinympäristön käytölle.

Arviointiselostuksen mukaan erityisesti hankealueen pohjoisosien soiden ja kosteikkojen pesimälinnustoon kohdistuu kohtalaisia vaikutuksia. Selvitykset osoittavat, että alueella esiintyy muun muassa metson soidinalueita sekä päiväpetolintujen reviirejä, mikä korostaa alueen ekologista arvoa. Arvioinnin mukaan suoria vaikutuksia pesimälinnustoon voidaan lieventää sijoittelemalla voimalat siten, että linnustollisesti arvokkaat alueet säilyvät, ja ajoittamalla rakentaminen pesimäkauden ulkopuolelle. Arviointiselostus tunnistaa pesimälinnustoon kohdistuvia vaikutuksia ja esittää lieventämistoimia, mutta arvio on useista puutteista ja epävarmuuksista johtuen varovaisesti muotoiltu. Yhteysviranomainen huomauttaa, että kun otetaan huomioon selvitysten epävarmuus, alueen ekologinen arvo ja yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa, on perusteltua arvioida, että vaikutukset pesimälinnustoon saattavat olla arvioitua merkittävämmät. Tämä tulee huomioida jatkosuunnittelussa, erityisesti voimaloiden sijoittelussa sekä lintujen pesimäkauden aikaisissa rakentamisen rajoituksissa.

Arviointiselostuksen mukaan muuttolinnustoon kohdistuvat vaikutukset on arvioitu kohtalaisiksi. Vaikutukset voivat ilmetä muuttoreittien estevaikutuksena, törmäysriskinä ja muuttokäyttäytymisen muutoksina, mutta eivät arvioinnin mukaan todennäköisesti aiheuta merkittäviä populaatiotason seurauksia. Yhteysviranomaisen mukaan arvio muuttolintuihin kohdistuvista vaikutuksista on perusteltavissa, mutta voi olla arvioitua merkittävämpi. Vargitmossenin hanke lisää osaltaan estevaikutusta ja kasvattaa törmäysriskiä, koska se sijoittuu hanhen päämuuttoreiteille, sen lävitse kulkee selvitysten perusteella huomattava määrä huomionarvoisia lajeja ja se sijoittuu myös päiväpetolintujen reviireille ja ruokailulentoalueelle. Kuitenkin yhteysviranomaisen arvioinnin perusteella arviointiselostuksen arviot perustuvat liian vähäiseen aineistoon, jolloin vaikutusarvioon sisältyy epävarmuutta.

Arviointiselostuksen yhteisvaikutusten arvioinnissa korostetaan erityisesti suurten petolintujen ja muuttolintujen reittien huomioon ottamista, koska lähialueilla on useita olemassa olevia ja suunnitteilla olevia tuulivoimahankkeita: 7 tuotannossa, 5 rakenteilla ja 11 suunnitteilla. Hankkeella on tunnistettu yhteisvaikutuksia muiden alueen toimintojen kanssa erityisesti linnuston, melun ja maisemavaikutuksen osalta.

Yhteysviranomaisen mukaan ympäristövaikutusten lieventämistoimina esitetyt pysäytystekniikat eivät yksin riitä. Ensisijaisena toimenpiteenä tulisi pitää sitä, että voimaloita ei sijoiteta uhanalaisten petolintujen kannalta herkimmille alueille.

Maisema ja arkeologinen kulttuuriperintö

Vargitmossenin tuulivoima-alue sijoittuu Storbackan ja Mörknässkogenin toiminnassa olevien tuulivoima-alueiden väliin. Suunnitellut voimalat täydentäisivät näiden alueiden väliin jäävää aluetta, muodostaen yhtenäisen tuulivoimaloiden ryhmän. Arviointiselostuksen mukaan Vargitmossenin tuulivoimaloilla olisi merkittävin maisemavaikutus lähi- ja välivaikutusvyöhykkeillä, joilla maiseman muutos on helpoimmin havaittavissa. Kauko- ja maksimivaikutusalueilla maisemavaikutukset ovat puolestaan selvästi vähäisempiä.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan Vargitmossenin hankkeen vaikutus alueen maisemaan saattaa olla arvioitua merkittävämpi, erityisesti yhteisvaikutusten vuoksi. Lähialueella on jo useita tuulivoimahankkeita tuotannossa, rakenteilla tai suunnittelun alla, mikä voimistaa maisemallista kokonaisvaikutusta. Maisemavaikutusten osalta vaihtoehtojen VE1 ja VE2 välinen ero on vähäinen. Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeuden rajoittaminen olisi maisemavaikutusten kannalta suositeltavampi ratkaisu, jolloin hankkeen voimalat eivät korostu toiminnassa olevien voimaloiden keskeltä.

Arviointiselostuksessa on esitetty varovaisuusperiaatteen mukaisesti, että hankkeen vaikutus arkeologiseen kulttuuriperintöön on erittäin merkittävä kielteinen. Yhteysviranomainen katsoo, että kun jatkosuunnittelussa otetaan huomioon arviointiselostuksessa esitetyt toimenpiteet, ei hankkeen yhteensovittamisella ja arkeologisen kulttuuriperinnön säilyttämisen osalta ole esteitä ja hankkeella on esitettyä pienemmät ympäristövaikutukset.

Yhdyskuntarakenne ja maankäyttö

Arviointiselostuksen mukaan hankevaihtoehtojen merkityksen arvioinnissa maankäytön ja yhdyskuntarakenteen osalta vaikutukset on arvioitu vähäisiksi, koska tuulivoimahanke ei muuta olemassa olevaa maankäyttöä merkittävästi eikä edellytä merkittäviä uusia rakenteita tai infrastruktuuria, ja alue säilyy pääosin metsätalouskäytössä myös hankkeen toteutuessa.

Yhteysviranomainen katsoo, että arvioidun hankkeen vaikutukset maankäyttöön saattavat olla merkittävämpiä, koska kumpikaan tarkastelluista hankevaihtoehdoista ei sijoitu kokonaisuudessaan voimassa olevan Pohjanmaan maakuntakaavan 2040 mukaiselle tuulivoima-alueelle. Myöskään maakuntakaavaehdotuksessa 2050 hankealue ei ole

kokonaisuudessaan osoitettu tuulivoimatuotantoon soveltuvaksi alueeksi, vaan ainoastaan sen keskiosa sisältyy rajattuun tv2-alueeseen.

Arviointiselostuksessa ei ole esitetty vaihtoehtoa, joka olisi kokonaan maakuntakaavan mukainen. Tämä lähtökohta rajoittaa hankkeen toteuttamiskelpoisuutta kaavoituksen näkökulmasta ja edellyttää maakuntakaavasta poikkeamista.

Maakuntakaavaehdotuksen mukaan tv2-alueesta voidaan poiketa, mikäli luonto- ja ympäristövaikutuksia koskevat selvitykset osoittavat, ettei poikkeaminen aiheuta merkittäviä haittoja. Arviointiselostuksessa on esitetty selvityksiä erityisesti luonnonympäristöstä, linnustosta ja maisemasta, mutta yhteysviranomaisen huomauttaa, ettei niiden perusteella voida kaikilta osin yksiselitteisesti osoittaa haittojen vähäisyyttä.

Myös Metsähallitus katsoo, että toteutuessaan Vargitmossenin hanke lisää todennäköisyyttä, että yksi uhanalainen petolintulaji häviää sen nykyiseltä reviiriltä. Riski kahden muun uhanalaisen petolintulajin häviämiseen nykyiseltä pesäpaikaltaan on myös olemassa. Näin ollen maakuntakaavan rajauksesta poikkeamisen ehto ei täyty.

Ihmisten terveys, elinolot ja viihtyvyys

Arviointiselostuksen mukaan vaikutukset ihmisten elinoloihin liittyvät ensisijaisesti tuulivoimaloiden toiminnan aikaiseen melu- ja välkevaikutukseen, maisemavaikutuksiin, sekä rakentamisen aikaisen vaiheen häiriöihin. Vaikutusten merkittävyys on arvioitu suureksi kielteiseksi maisemamuutosten ja välkevaikutusten vuoksi. Kohtalaisia kielteisiä vaikutuksia aiheutuu meluvaikutuksista, joilla arvioidaan olevan vaikutuksia ihmisten terveyteen. Vähäisiä kielteisiä vaikutuksia arvioidaan olevan myös alueen virkistyskäyttöominaisuuksien heikkenemisen myötä.

Yhteysviranomaisen arvioi, että vaikutukset ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen on kuvattu arviointiselostuksessa pääpiirteissään oikeasuuntaisesti, mutta joiltakin osin arviointi jää puutteelliseksi tai vaatii tarkennusta jatkosuunnittelussa. Erityisesti melun ja välkkeen osalta yhteysviranomaisen painottaa, että hankkeen suunnittelussa tulee varmistaa, ettei ohjearvoja ylitetä yksin eikä yhdessä muiden hankkeiden kanssa. Arviointiselostuksen varjostusmallinnuksen perusteella varjostuksen kahdeksan tunnin ohjeellinen vuotuinen raja ylittyy nykytilassakin kahden asuinkiinteistön kohdalla (A, F), ja hanke lisää välkevaikutusta näissä kohteissa.

Melumallinnuksissa meluarvot ylitetään jo nykytilanteessa asuinrakennuksessa C. Kyseinen laskentapiste sijaitsee Pensalan tuulivoimaloiden eteläpuolella ja valtioneuvoston asetuksen 40 dB(A):n

ohjearvo ylittyy myös nykytilan ja Vargitmossenin VE1 ja VE2 melumallinnuksissa. Arviointiselostuksessa esitetään, että Vargitmossenin hankkeen osuus melukuormituksesta on vähäinen. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen edetessä rakentamislupavaiheeseen melumallinnus tulee päivittää käyttäen lopullisia voimalatietoja. Mallinnuksen lähtöarvoina tulee käyttää rakennettavien tuulivoimaloiden lähtömelutasoa.

Maisemavaikutusten osalta yhteysviranomainen toteaa, että vaikutus erityisesti valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin, kuten Kimojokilaaksoon, voi olla merkittävämpi kuin mitä arviointiselostuksessa on esitetty. Yhteisvaikutukset lähialueiden muiden hankkeiden kanssa korostavat tätä. Arviointiselostuksen mukaan maisemavaikutukset korostuvat erityisesti Pensalan ja Österbyn suunnilta sekä Kimojokilaakson valtakunnallisesti arvokkaasta maisema-alueesta. Yhteysviranomaisen mukaan vaikutuksia ihmisten viihtyvyyteen ja elinoloihin voidaan lieventää huolellisella suunnittelulla, mm. sijoitteluratkaisuilla, melunhallinnalla, teknisillä ratkaisuilla (esim. pysäytysautomaatiikka) ja rakentamisen aikaisilla toimintatavoilla. Huomioitavaa kuitenkin on, että alueella on jo merkittävästi tuulivoimaa, mikä lisää paikallisten asukkaiden kuormitusta ja voi laskea sietokynnystä uusille hankkeille.

Virkistyskäytön heikkeneminen on arvioitu selostuksessa vähäiseksi, mutta yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan vaikutus voi olla paikallisesti merkittävämpi erityisesti, jos alue on aiemmin ollut aktiivisessa käytössä esimerkiksi marjastukseen tai metsästyksen. Kokonaisuutena viranomainen korostaa, että vaikutukset ihmisiin tulee huomioida laaja-alaisesti ja niiden lieventämismahdollisuudet tulee arvioida suunnittelun jatkovaiheissa huolellisesti.

Yhteisvaikutukset

Arviointiselostuksen mukaan merkittävimpiä yhteisvaikutuksia arvioidaan syntyvän maiseman, linnuston, melun, suurten petoeläinten ja elinympäristöjen pirstoutumisen kannalta. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen yhteisvaikutukset muiden alueen hankkeiden kanssa voivat nousta merkittäviksi monilla osa-alueilla (maisema, linnusto, suuri petoeläimistö, melu, ekologiset yhteydet).

Perustelut

Linnusto

Petolintuselvityksissä havaittiin kahden eri uhanalaisen lintulajin pesintää hankealueen läheisyydessä. Toisen uhanalaisen lintulajin pesä sijaitsee noin 4,3 km päässä lähimmästä voimalasta, mutta arviointiselostuksessa

laskettu törmäysriski nojaa 98 % väistökertoimeen, vaikka suositus on 95 %. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että tämä aliarvioi riskiä. Toisen uhanalaisen lintulajin osalta vaikutukset arvioidaan kohtalaisiksi, mutta ruokailulentojen ja mahdollisten törmäysten tarkempi arviointi puuttuu. Myös Metsähallituksen mukaan vaikutusten arviointi näiden uhanalaisten petolintulajien osalta on puutteellinen. Selvityksiä ei ole täydennetty arviointiohjelmavaiheessa suositellun mukaisesti, mikä myös vaikeuttaa vaikutusten arviointia.

Elinympäristömallinnusta tulee täydentää ja voimaloiden sijoittelussa tulee huomioida riittävät etäisyydet uhanalaisten lintujen pesiin. Metsähallitus viittaa tutkimustietoon, jonka mukaan päiväpetolintujen siirtymävaikutukset voivat ulottua jopa 500 metrin etäisyydelle, ja joidenkin pöllölajien osalta vaikutus voi yltää jopa viiteen kilometriin. Samoin metsäkanalinnuilla siirtymävaikutus on havaittu jopa viiden kilometrin säteellä, ja kahlaajat sekä vesilinnut välttelevät tuulivoima-alueita laajasti. Näin ollen vaikutuksia voi kohdistua myös suojelualueisiin, kuten Paljakanneva–Åkantomossenin Natura-alueeseen ja muihin suojelutarkoituksiin varattuihin alueisiin. Yhteysviranomaisen katsoo, että näitä vaikutuksia ei ole arvioitu riittävästi, eikä Natura-alueen linnustoa koskevaa tietopohjaa ole päivitetty vaikka sitä on suositeltu ohjelmavaiheessa.

Hankealueella havaittiin myös mehiläishaukka ja varpushaukka, mutta näiden lajien pesäpaikkoja ei ole selvitetty, mikä heikentää vaikutusarvion luotettavuutta. Erityisesti mehiläishaukan elinalueen säilyminen on epävarmaa, ja aineisto ei ole riittävä vaikutusten arviointiin. Arviointiselostuksessa on esitetty, että voimaloiden pysäytystekniikka olisi riittävä toimenpide riskien vähentämiseen, mutta tämä ei yksin riitä poistamaan riskejä. Voimaloiden sijoittamista herkimmille alueille tulisi välttää kokonaan.

Pesimälinnustaselvitys toteutettiin pistelaskenta- ja kartoitusmenetelmillä kolmen päivän aikana kesäkuun alussa. Selvityksen toteutusajankohdasta esiintyy ristiriitaisuuksia: arviointiselostuksessa mainitaan vuosi 2020, kun taas liitteen mukaan selvitys on vuodelta 2022. Selvitys on pääosin riittävä ja toteutettu oikea-aikaisesti, mutta siinä ei ole huomioitu yöaktiivisia lintulajeja, mikä heikentää kokonaiskuvaa alueen pesimälinnustosta. Tämä on ongelmallista, koska LUOPAS-oppaan mukaan luontoselvitysten tulee olla ajantasaisia ja perustua tuoreisiin lajitietoihin, jotta vaikutusarviointit ovat luotettavia.

Metsäkanalintujen soidintaikkaselvitys ja pöllökuuntelu toteutettiin vuonna 2020 yhden ja kolmen päivän jaksoina. Selvitysten toteuttaminen vain yhtenä vuonna altistaa tulokset vuosien väliselle vaihtelulle, mikä heikentää arvioinnin luotettavuutta etenkin metson ja teeren osalta. Luonnonvarakeskuksen mukaan kartoitus ei anna riittävää tietoa alueen

metsokannasta, ja soidinalueiden läheisyys (n. 500 m) suunniteltuihin voimaloihin ei ole riittävä häiriöiden ehkäisemiseksi.

Hankealueen pohjoisosien suot ja kosteikot ovat linnustollisesti merkittäviä elinympäristöjä. Selvityksissä havaittiin 68 pesimälajia, joista 27 arvioitiin suojelullisesti huomionarvoisiksi. Linnustoon kohdistuneita vaikutuksia voidaan lieventää huomioimalla arvokkaat elinympäristöt suunnittelussa ja ajoittamalla rakennustyöt pesimäkauden ulkopuolelle.

Muuttolinnuston seuranta tehtiin keväällä ja syksyllä 10 päivän ajan kumpanakin. Tämä jää alle Ympäristöministeriön ohjeistuksen, jonka mukaan seurannan tulisi kattaa vähintään 30 päivää molempina muuttoaikoina. Arviointiselostuksessa ei ole avattu, miten muutontarkkailupisteet on valittu, ja erityisesti Österbyn osalta näkyvyys ei välttämättä ole riittävä hankealueelle.

Muuttolinnustoa on pyritty täydentämään Storbötetin hankealueella vuonna 2024 tehdyillä havainnoilla (27 päivää yhteensä), mutta nämä sijoittuvat Vargitmossenista itään, eikä tarkkailu ole kohdistunut suoraan Vargitmossenin alueelle. Näin ollen aineisto ei ole käyttökelpoinen Vargitmossenin vaikutusten arviointiin.

Petolintujen seuranta on ollut puutteellista, eikä erillistä petolintuselvitystä ole tehty. Vaikka hankealueelta ei ole tunnistettu erityisiä suojeluarvoja pesimäpaikkojen osalta, se ei poissulje mahdollisia vaikutuksia hankealueen linnustoon. Näitä selvityksiä tulee täydentää ennen hankkeen jatkosuunnittelua.

Voimaloiden sijoittuminen avoimeen maastoon tekee niistä erityisen näkyviä yöaikaan. Voimakkaat huomiovalot voivat houkutelaa muuttolintuja ja lisätä törmäysriskiä etenkin huonolla säällä. Lievennyskeinona on suositeltavaa käyttää tutkaperusteisia valoja tai sellaisia, joiden tehoa voidaan säätää olosuhteiden mukaan. Lisäksi mustavalkoiset kontrastikuviot voivat vähentää törmäysriskiä. Linnuston suojelun kannalta on tärkeää huomioida voimaloiden sijoittelu suhteessa elinympäristöihin, soidinalueisiin ja muuttoreitteihin.

Maisema ja arkeologinen kulttuuriperintö

Maisema

Arviointiselostuksessa maisemavaikutuksia on tarkasteltu kattavasti näkemäalueanalyysien, havainnekuvien ja valtakunnallisesti sekä maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden perusteella. Selostuksessa todetaan, että Vargitmossenin voimalat sulautuvat kohtalaisesti olemassa olevien tuulivoimaloiden muodostamaan kokonaisuuteen, erityisesti sijoituessaan Storbackenin ja Mörknässkogenin alueiden väliin. Vaikutusten on arvioitu olevan

merkittäviä lähi- ja välivaikutusvyöhykkeillä, mutta vähäisiä kauko- ja maksimivaikutusalueilla.

Merkittävimmät maisemavaikutukset kohdistuvat Kimojokilaakson valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle (VAMA) sekä Österbyn ja Pensalan alueille. Näillä alueilla maiseman muutos on huomattava, erityisesti Vargitmossenin hankkeen tuulivoimaloiden korkeuden ja sijainnin vuoksi. Voimalat sijoittuvat lähemmäs maisema-aluetta kuin nykyiset toiminnaissa olevat yksiköt, mikä lisää niiden maisemallista hallitsevuutta, erityisesti itäisestä suunnasta tarkasteltuna. Kimojokilaakson viljelymaisema on valtakunnallisesti arvokas alue (VAMA 2021), joka on esitetty maakuntakaavaehdotuksessa 2050 ympäristöministeriön inventoinnin mukaisesti. Tämä alue on nyt korvannut aiemman Kimon ruukin kulttuuriympäristökohteen.

Vargitmossenin hanke muodostaa yhdessä Storbackenin ja Mörknässkogenin tuotannossa olevien hankkeiden kanssa laajan, maakunnallisesti merkittävän tuulivoimakeskittymän. Lisäksi läheisyydessä sijaitsevat Trollkullenin ja Storbötetin tuulivoima-alueet. Yhteisvaikutusten osalta yhteysviranomaisen arvioi, että hanke muodostaa kokoaan suuremman vaikutuksen kulttuuriympäristöön ja maisemaan, erityisesti, kun huomioidaan jo olemassa olevat sekä suunnitteilla olevat hankkeet. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksen maisemavaikutusten tarkastelu on yleistasolla huolellisesti laadittu, mutta siinä on puutteita erityisesti yhteisvaikutusten arvioinnissa. Näin on etenkin Kimojokilaakson valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen ja Etelä-Pohjanmaan Ekoluoman maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen osalta. Voimaloiden sijoittuminen Kimojokilaakson läheisyyteen ja niiden suuri koko korostavat maisemavaikutusta erityisesti alueen itäpuolelta tarkasteltuna.

Arviointiselostuksessa esitetyt maisemavaikutusten lieventämistavat, kuten voimaloiden madaltaminen, sijoittaminen kauemmas Kimojokilaaksosta sekä rivistön kaventaminen, ovat perusteltuja ja niitä tulisi tarkastella tarkemmin jatkosuunnittelussa. Yhteysviranomaisen katsoo, että voimaloiden madaltaminen voisi parantaa maisemaan sulautumista, erityisesti alueilla, joilla tuulivoimaloita on jo entuudestaan. Samalla on huomioitava, että vaikka yksittäisten hankkeiden vaikutus voi olla rajallinen, ympäröivän asutuksen sietokyky laskee tuulivoimaloiden määrän kasvaessa.

Lisäksi on tärkeää, että jatkosuunnittelussa selvitetään mahdollisuudet voimaloiden sijoittelun muuttamiseen sekä visuaalisen vaikutuksen tarkentamiseen uusilla havainnekuvilla herkimmiltä alueilta, kuten Österbystä ja Kimojokilaaksosta. Maisemavaikutusten hallinnassa tulisi hyödyntää myös yhteissuunnittelua muiden lähialueen hanketoimijoiden kanssa haitallisten yhteisvaikutusten minimoimiseksi. Yhteysviranomaisen

pitää myönteisenä, että hankkeen sähkönsiirto on suunniteltu toteutettavaksi maakaapelilla, mikä vähentää maisemaan kohdistuvia haitallisia vaikutuksia.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Arviointiselostuksen mukaan hankealueelle ja sen välittömään läheisyyteen on sijoittunut yhteensä 18 arkeologista suojelukohdetta, joista kaksi on kiinteitä muinaisjäännöksiä ja 16 luokiteltu muiksi kulttuuriperintökohteiksi. Kohteet on paikannettu vuonna 2024 tehdyssä arkeologisessa inventoinnissa. Aiemmin tunnettuja kohteita alueella oli vain kaksi.

Kiinteät muinaisjäännökset ovat pronssikautinen hautaröykkiö Mörknässkogen 1 sekä Våghedetin kokonaisuus, joka muodostuu asumusjäännöksestä ja sen yhteydessä sijaitsevasta hiilimiilusta. Loput 16 kohdetta ovat yksittäisiä hiilimiiluja, jotka on arvioitu muun kulttuuriperinnön kategoriaan, mutta niille on annettu inventoinnin yhteydessä suojelurajaukset.

Hanke saattaa vaikuttaa toteutuessaan useisiin suojelukohteisiin. Voimalapaikalle T4 sijoittuvat Mörknässkogen 1 ja Mörknässkogen 2 jäävät suunnitellun uuden tien ja sisäisen sähkönsiirtolinjan alle, ja kohde Skatabäcken 3 sijoittuu voimalapaikalle T7. Nämä kohteet todennäköisesti tuhoutuisivat rakennusvaiheessa ilman merkittäviä suunnittelumuutoksia. Våghedetin kohdalla suora vaikutus vältetään, mutta kohteen läheisyys edellyttää erityistä huolellisuutta jatkosuunnittelussa.

Mikäli arviointiselostuksessa mainitut haitallisten vaikutusten lieventämistoimenpiteet, kuten voimalapaikan T4 läheisen tien uudelleenlinjaaminen ja sijoittaminen muutamia kymmeniä metrejä etelämmäs ja voimalan T7 uudelleensijoittaminen otetaan jatkosuunnittelussa huomioon, ei kumpikaan suunnitteluvaihtoehtoista aiheuta merkittäviä kielteisiä vaikutuksia arkeologiselle kulttuuriperinnölle.

Yhdyskuntarakenne ja maankäyttö

Hankealue ei sijoitu voimassa olevan Pohjanmaan maakuntakaavan 2040 osoittamalle tuulivoima-alueelle. Myöskään arviointiselostuksessa ei ole esitetty sellaista vaihtoehtoa, joka olisi kokonaisuudessaan maakuntakaavan mukainen. Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 ehdotuksessa osa hankealueen keskiosasta sisältyy tuulivoima-alueeseen (tv2), mutta kyseinen raja on supistettu muun muassa päiväpetolintujen esiintymisen perusteella. Hankkeen molemmat tarkastellut vaihtoehdot (VE1 ja VE2) ylittävät tämän rajauksen.

Maakuntakaavan 2050 hyväksyi maakuntavaltuusto 16.12.2024, mutta maakuntahallitus on sittemmin päättänyt 24.3.2025, että kaava

palautetaan uuteen käsittelyyn menettelyvirheen vuoksi. Tällöin päätöksenteossa on otettava huomioon edelleen voimassa oleva Pohjanmaan maakuntakaava 2040.

Maakuntakaavan 2050 suunnittelumääräys tv2-alueelle edellyttää vaikutusten tarkastelua asumiseen, virkistykseen, maisema- ja luontoarvoihin sekä erityistä huomiota linnustoon kohdistuviin yhteisvaikutuksiin. Arviointiselostuksessa näitä näkökulmia on käsitelty pääosin asianmukaisesti. Alueen nykytila, kuten yhdyskuntarakenne ja maisemallinen herkkyys, on kuvattu ja kartoitettu.

Vargitmossenin hanke sijoittuu Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan maakuntien rajalle. Voimassa oleva Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050 on tullut voimaan 20.12.2024 ja korvannut aiemmat kaavat. Hankkeen vaikutusalue ulottuu osittain myös Etelä-Pohjanmaan puolelle, jolloin kyse on ylimaakunnallisista vaikutuksista. Tämä lisää suunnittelun kokonaisvaltaisen tarkastelun tarvetta molempien maakuntien alueella.

Arviointiselostuksessa ei ole tarkasteltu vaihtoehtoa, joka sijoittuisi kokonaisuudessaan Pohjanmaan maakuntakaavan ehdotuksen mukaiselle tv2-alueelle. Tällaisen vaihtoehdon sisällyttäminen olisi ollut perusteltua, koska voimassa oleva kaava ei tue koko hankealueen nykyistä laajuutta. Maakuntakaavan suunnittelumääräyksen mukaisesti poikkeaminen tv2-rajauksesta voi olla mahdollista, mikäli selvitykset osoittavat, ettei merkittäviä haittoja synny. Kuitenkin linnuston puutteellisten selvitysten vuoksi edellytykset poiketa maakuntakaavan rajauksesta eivät täyty. Arviointiselostuksessa ei kuitenkaan ole esitetty sellaista näyttöä, joka täysin täyttäisi tämän edellytyksen.

Arviointiselostuksessa esitetty väite siitä, että Vöyrin kunta olisi ilmoittanut Pohjanmaan liitolle hankkeen olevan linjassa kunnan tavoitteiden kanssa, ei perustu tosiasioihin. Kunta ei ole esittänyt tällaisia kannanottoja maakuntakaavaehdotukseen antamissaan virallisissa lausunnoissa.

Ihmisten terveys, elinolot ja viihtyvyys

Vargitmossenin hankkeen melu- ja välkemallinnukset on tehty yleisesti käytetyillä ohjelmilla ISO 9613-2 -standardin mukaisesti, mutta laskennat perustuvat enintään 6 MW:n tuulivoimaloihin, vaikka suunnitellut voimalat voivat olla jopa 10 MW. Raportissa ei ole arvioitu, miten pienemmällä tehtäasolla tehty mallinnus vaikuttaa tulosten luotettavuuteen. Hankealueen läheisyydessä sijaitsee useita muita tuulivoimahankkeita, ja yhteisvaikutukset näiden kanssa on huomioitava erityisesti melu- ja varjostusvaikutusten osalta.

Melulaskelmissa on havaittu, että asuinrakennus C:n kohdalla melun ohjearvo 40 dB(A) ylittyy jo nykytilassa muiden hankkeiden seurauksena.

Mallinnuksessa käytetty äänitehotaso oli 106,0 + 2,0 dB, ja VE1-vaihtoehto lisäsi keskimääräistä melutasoa 0,14 dB(A):lla, jolloin kokonaisarvo nousi 41,0 dB(A):iin kyseisessä pisteessä. Kun laskelmissa otetaan huomioon myös Ölandin tuulivoimahanke, melu laskentapisteessä C on 41,1 dB(A). VE 2:ssa melu ilman Ölandia on 40,9 dB(A) ja Öland mukaan luettuna 41 dB(A). Näin ollen voidaan päätellä, että VE1 lisää melua Österbyn suuntaan. Arvioinnin mukaan ylitys johtuu ensisijaisesti muista lähialueen tuulivoimaloista eikä suoraan Vargitmossenin hankkeen voimaloista. Yhteysviranomainen huomauttaa, että Vargitmossenin hankkeen toteuttaminen ei saa aiheuttaa meluohjearvojen ylittymistä myöskään yhteisvaikutusten osalta. Melun aiheuttamat vaikutukset on hallittava jo suunnitteluvaiheessa.

Yleisötilaisuudessa mainittiin mahdollisuudesta—vähentää meluhaittaa asuinrakennukseen C meluvallin avulla. Meluntorjunnassa meluvallin käyttö ei ole Vargitmossenin tapauksessa tarkoituksenmukaista, sillä kahden kilometrin etäisyys voimaloiden ja asutuksen välillä sekä melun kulkeutuminen ilmapälyä pitkin heikentävät merkittävästi vallin tehoa. Tehokkaampia ratkaisuja ovat turbiinien optimaalinen sijoittelu, melutasoltaan hiljaisemman voimalatyyppin valinta, sääolosuhteisiin perustuva tehonsäätö sekä käytön aikainen seuranta.

Varjostusvaikutuksia arvioitaessa ohjearvo – enintään 8 tuntia vuodessa – ylittyy VE1-vaihtoehdossa kahdessa pisteessä. VE2:ssa vastaavaa ylitystä ei synny merkittävästi. Tuulivoimaloiden sijoittamisessa tulee huomioida sekä melun että välkkeen ohjearvot niin, ettei naapurustoon kohdistu kohtuutonta haittaa. Mikäli ohjearvot ylittyvät, tulee voimaloiden sijaintia tai määrää muuttaa, esimerkiksi poistamalla VE1:n osalta haittaa aiheuttava voimala tai etenemällä VE2:n mukaisesti.

Arviointiselostuksen perusteella alueella on jo merkittävästi tuulivoimaa, mikä lisää paikallisten asukkaiden kuormitusta ja voi laskea sietokynnystä uusille hankkeille. Vargitmossenin hankealueen ympäristössä sijaitsee useita kyliä ja yksittäisiä asuin- ja vapaa-ajan rakennuksia. Lähin kylä, Kimo, sijaitsee noin kahden kilometrin etäisyydellä VE1-vaihtoehdon voimaloista länteen.

Österbyn ja Pensalan kylät sijaitsevat hankealueen pohjoispuolella Jeppovägenin varrella, ja Komossan kylä noin neljän kilometrin etäisyydellä etelässä. VE1:n lähialueella sijaitsee kaksi asuintaloa ja neljä vapaa-ajan asuntoa alle kahden kilometrin säteellä, ja VE2:n lähialueella yksi asuinrakennus ja kolme vapaa-ajan asuntoa. Lisäksi 500 metrin säteellä hankealueesta on kuusi asuinrakennusta. Kaapelireitin läheisyydessä ei sijaitse loma-asuntoja.

Rakentamisvaiheen häiriöiden ja liikennöinnin osalta vaikutuksia ei ole arvioitu yksityiskohtaisesti esimerkiksi reittien käytön tai liikennemäärien

osalta, mikä vaikeuttaa vaikutusten tarkkaa arviointia. Yhteysviranomaisen katsoo, että erityisesti vaikutukset asukkaiden arjen sujuvuuteen ja mahdolliset turvallisuusriskit tulee arvioida täsmällisemmin myöhemmässä vaiheessa.

Yhteysviranomaisen pyytää huomioimaan, että alueella on runsaasti tuulivoimaa ja ne aiheuttavat merkittävää häiriökaikua tutkimittauksiin ja voivat mahdollisesti vaikuttaa alueen sääpalveluun.

Yhteisvaikutukset ja vuorovaikutussuhteet

Arviointiselostuksessa todetaan, että Vargitmossenin hanke sijoittuu alueelle, jolla on jo useita toiminnassa olevia, rakenteilla olevia ja suunnitteilla olevia tuulivoimahankkeita. Näistä erityisesti Storbacken, Mörknässkogen ja Storböten muodostavat Vargitmossenin kanssa tiiviin tuulivoimakeskittymän, mikä vahvistaa yhteisvaikutusten riskiä.

Arviointiselostus tunnistaa useita yhteisvaikutuksia eri ympäristötekijöihin, mutta arvioinnissa on myös epävarmuuksia ja puutteita, jotka tulisi korjata jatkosuunnittelussa ja kaavoitusvaiheessa. Etenkin maiseman, linnuston ja ekologisten yhteyksien osalta yhteisvaikutusten hallinta edellyttää hankkeiden parempaa yhteensovittamista sekä mahdollisia teknisiä ja alueellisia lieventämistoimia. Vuorovaikutuksen ja tiedon oikeellisuuden osalta on tärkeää varmistaa, että jatkossa kaikilla toimijoilla on ajantasainen ja paikkansapitävä kuva hankkeen vaikutuksista. Yhteysviranomaisen pitää tärkeänä, että tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset huomioidaan tuulivoimahankkeiden jatkosuunnittelussa kunkin tuulivoimahankkeen ajantasaisen tiedon perusteella.

Pintavedet

Hankealue sijoittuu valuma-alueelle, jonka päävesistöt – Keskijärvi, Rökajärvi ja Kalapää – sijaitsevat sen eteläpuolella. Näistä vedet virtaavat pohjoiseen Hypbäckenin ja Kimojoen kautta Norrfjärdenin rannikkoalueelle. Arviointiselostuksen mukaan hanke ei vaaranna vesienhoitosuunnitelmien 2022–2027 tavoitteiden toteutumista, eikä sen vaikutusten kalastoon Kimojoen pääpurkureitillä arvioida olevan merkittäviä. Sähkönsiirron toteutus maakaapeloinnilla tukee tätä arviota ja on vesien kannalta suotuisa ratkaisu. Uuden sähköaseman sijainti lähellä Kimojokea edellyttää kuitenkin, että suunnittelussa otetaan huomioon alueelle laadittava uusi tulvavaarakartoitus ja mahdolliset tulvariskit.

Yhteysviranomaisen huomauttaa, että Kimojoen vesimuodostuma on luokiteltu välttävään ekologiseen tilaan, minkä vuoksi kaikkea lisäkuormitusta tulee välttää. Tämä koskee erityisesti rakentamisvaiheen vaikutuksia, kuten kiintoaineen ja ravinteiden kulkeutumista vesistöihin.

Turvemaalalle rakentaminen voi lisätä pitkäaikaisesti humuskuormitusta, ja vaikutukset voivat jatkua vuosikymmeniä. Näin ollen turvemaiden osalta lieventämistoimiin ja vesiensuojeluun tulee kiinnittää erityistä huomiota. Kimojoen suistovyöhyke Norrfjärdenissä on merkittävä kalojen kutualue ja näin ollen herkkä veden laadun muutoksille. Lisäksi hankealueella on muutama ojitusyhteisö, jotka voivat edellyttää lisäselvityksiä jatkosuunnittelun yhteydessä. Hankkeessa tulee selvittää ojitusilmoituksen tarve.

Arviointiselostuksessa käsitellään happamien sulfaattimaiden esiintymistä GTK:n aineiston perusteella. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että kyseinen aineisto ei ole kattava, eikä sillä voida täysin sulkea pois happamien sulfaattimaiden esiintymistä myöskään alueilta, joilla niiden todennäköisyys on luokiteltu pieneksi. Potentiaaliset sulfaattimaat voivat muuttua haitallisiksi hapettuessaan esimerkiksi kaivutöiden yhteydessä. Näin ollen kartoitukset tulee ulottaa kaikille kaivutyöalueille, ja hanketoimijan tulee jatkosuunnittelussa laatia yksityiskohtainen suunnitelma haittojen vähentämiseksi.

Arviointiselostuksen mukaan Vargitmossenin tuulivoimahankkeen vaikutukset pintavesiin arvioidaan pääosin vähäisiksi, mutta paikallisia vaikutuksia voi syntyä erityisesti rakentamisen aikana. Yhteysviranomaisen mukaan vaikutukset pintavesiin on arviointiselostuksessa esitetty osittain oikeansuuntaisesti, mutta merkittäviä puutteita ja epävarmuuksia jää, erityisesti pienviesien herkkyyden arvioinnissa. Esimerkiksi Sarjärbäckenin, Skatabäckenin ja Jenjärbäckenin luonnontilaisuuden arvioita ei ole esitetty pintavesiluvuissa. Skatabäckenin on todettu olevan perattu ojaksi, mutta peratun osuuden laajuutta ei ole yksilöity. Näin ollen väitettä, etteivät alueen pienvedet ole herkkiä, ei ole perusteltu asianmukaisesti.

Yhden voimalan on arvioitu sijoittuvan Skatabäckenin välittömään läheisyyteen. Rakentamisella voi olla vaikutuksia uoman morfologiaan ja kiintoaineen valuntaan. Näitä haitallisia vaikutuksia saattaa syntyä, jos ei käytetä lievennyskeinoja. Ympäristövaikutusten lieventämiseksi arviointiselostuksessa esitetään tavanomaisia vesistövaikutusten hallintakeinoja, kuten suojakaistojen jättäminen, työnaikaisten valumavesien hallinta ja riskienhallintasuunnitelmien laatiminen mahdollisten onnettomuustilanteiden varalta. Näillä toimilla voidaan pääosin estää haitallisten aineiden pääsy vesistöihin ja hallita kiintoaineiden kulkeutumista rakentamisen aikana.

Luonnon monimuotoisuus ja kasvillisuus

Hankealue sijaitsee Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n Yhtenäiset metsäalueet -teemakartassa suurimpaan yhtenäisten metsäalueiden luokkaan, yli 10 000 hehtaarin kokonaisuuteen, jolle on jo sijoittunut useita

rakennettuja ja suunniteltuja tuulivoimahankkeita. Vargitmossenin hankealue sijaitsee Paljakanneva–Åkantmossenin Natura-alueen ja Pohjanmaan maakuntakaavassa esitetyn ekologisen yhteyden välissä. Arviointiselostuksessa Natura-alue on tunnistettu merkittäväksi luonnon ydinalueeksi, ja hankealueen luontokohteiden katsotaan muodostavan pienialaisia ydinalueita, jotka liittyvät toisiinsa talousmetsien kautta. Lisäksi hankealueen eteläosan läpi kulkee Etelä-Pohjanmaan viherrakenneselvityksessä tunnistettu ylimaakunnallinen heikko yhteys.

Ekologisten yhteyksien osalta hanke sijoittuu laajalle metsäalueelle, jota on jo entuudestaan pirstonut muu maankäyttö sekä muut tuulivoimahankkeet. Arviointiselostuksen mukaan hanke ei merkittävästi heikentäisi metsäalueen yhtenäisyyttä, koska alue on jo nykyisin pirstoutunut muun muassa hakkuuaukkojen ja metsäautoteiden seurauksena. Tuulivoimarakentaminen lisää entisestään häiriöitä, kuten melua ja linnuston törmäysriskiä. Yhteysviranomainen katsoo, että tämä lisää alueen häiriökuormitusta ja heikentää ekologista yhteyttä erityisesti Paljakanneva–Åkantmossenin Natura-alueen suuntaan.

Hankealueella on 14 arvokasta luontokohdetta, joista useimmat sijaitsevat yli 100 metrin päässä voimaloista. Yksi kohde, Mjomossenin kalliometsä, on kuitenkin alle 20 metrin päässä suunnitellusta voimalasta VE1-vaihtoehdossa. Kasvillisuuskartoitus tehtiin myöhään (31.8.–1.9.2020), mikä aiheuttaa epävarmuutta keväällä kukkivien lajien osalta. Arvokkaiden kohteiden säilyttäminen tulee huomioida jatkosuunnittelussa.

Direktiivilajit

Lepakoiden osalta havaittiin vain yksittäisiä yksilöitä. Selvityksissä ei esitetty kartalla kuljettuja reittejä, mikä vaikeuttaa arviointia. Liito-oravaa ei havaittu, mutta esiintymistiedot voivat nopeasti vanhentua. Lajin esiintymismahdollisuus on otettava huomioon jatkosuunnittelussa.

Viitasammakkoja oli kartoitettu toukokuussa 2020 yhtenä iltana ja lisäksi muiden selvitysten yhteydessä kutuaikaan. Hankealueelta löytyi kaksi viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkaa; Jenjärvi ja Sarjävi. Myös hankealueen rajalla sijaitseva Hympökkärrettin lampi tunnistettiin lisääntymispaikaksi. Erityisesti Jenjärvellä havaittiin runsaasti viitasammakoita. Alueelta löytyi myös potentiaalisia lisääntymispaikkoja. Viitasammakko on EU:n luontodirektiivin (1992/43/ETY) liitteen IV laji ja sen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on luonnonsuojelulain (5.1.2023/9) 78 § perusteella kielletty. Rakentaminen ei kohdistu suoraan näihin paikkoihin, mutta niiden vesitasapaino on turvattava.

Saukkoja havaittiin metsästäjien haastatteluissa, mutta ei luontoselvityksissä. Rakentamisen vaikutukset arvioidaan vähäisiksi.

Sähkön siirron toteutustapa Oravaistenjoen kohdalla tulisi tarkentaa ja arvioida jatkosuunnittelussa.

Hankealue kuuluu Japon susireviiriin. Vaikutukset arvioidaan vähäisiksi, mutta reviirin sijainti on epäselvä. Erityisesti yhteisvaikutukset muiden tuulivoimahankkeiden kanssa voivat vaikuttaa suden elinpiiriin ja lisääntymiseen. Yhtenäiset, vähähäiriöiset luontoalueet ovat erityisen tärkeitä ihmistoimintaa karttaville lajeille, kuten suurpedoille. Useat hankealueen ympäristössä sijaitsevat tuulivoimahankkeet muodostavat laajoja yhtenäisiä tuulivoima-alueita. Monet lajit käyttävät elinympäristöinä myös tavallisia talousmetsiä, joten vaikutuksia voi syntyä myös näiden ympäristöjen laadun heikkenemisen kautta. Jos ympäristön kantokyky heikkenee tai elinympäristöjen laatu laskee, voivat vaikutukset lajeihin, kuten niiden lisääntymiseen, osoittautua merkittävämmiksi kuin arviointiselostuksessa on arvioitu.

Vaikka hankkeen vaikutukset eläimistöön on arvioitu vähäisiksi, vaikutusten laajuutta on vaikea ennakoida, sillä kotimainen tutkimustieto tuulivoiman vaikutuksista eläinlajistoon on vielä vähäistä. Pitkän aikavälin arviointien osalta on syytä huomioida virhearviointien riski, erityisesti yhteisvaikutusten ja laajemman mittakaavan tarkastelussa

Suojelualueet

Hankealueen kaakkoispuolella, noin 400 metrin etäisyydellä lähimmästä voimalasta, sijaitsee Paljakanneva–Åkantmossenin Natura 2000 -alue (SAC FI0800025). Kyseinen alue koostuu pääosin valtion hallinnoimista, suojelutarkoituksiin varatuista alueista ja sisältyy soidensuojeluohjelmaan. Alueella on tehty ennallistamistoimia erityisesti suoalueen vesitalouden parantamiseksi. Natura-alue on valtakunnallisesti merkittävä keidas- ja aapasuokompleksi, jolla on merkitystä myös boreaalisen metsäluonnon suojelun näkökulmasta.

Hankkeen yhteydessä on laadittu luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen Natura-arviointi, jonka mukaan Natura-alueen suojeluperusteisiin ei kohdistu merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Arvioinnin mukaan hankkeella ei ole vaikutuksia myöskään Natura-alueeseen sisältyvään soidensuojeluohjelman kohteeseen tai valtion ja yksityisiin suojelualuekuvioihin. Arviointi on kohdistunut ainoastaan niihin luontoarvoihin, joiden perusteella alue on liitetty Natura-verkostoon, eikä arvioinnissa ole otettu huomioon mahdollisia vaikutuksia alueen muuhun lajistoon. Vaikutusten arvioinnissa ei ole riittävästi tunnistettu hankkeen merkitystä ekologisten yhteyksien ja yhtenäisten metsäalueiden kannalta, erityisesti Natura-alueeseen ja soidensuojeluohjelman kohteisiin kohdistuvien vaikutusten osalta.

Natura-arviointi (lausunnot kokonaisuudessaan liitteenä)*Metsähallitus*

Metsähallitus katsoo, että Natura-arviointi on tehty asianmukaisesti ja keskeiset vaikutukset Natura-alueen suojelun perusteisiin on tunnistettu. Natura-arvioinnin johtopäätöksenä todetaan, että ”Missään vaihtoehdossa hankkeella ei ole merkittäviä suoria tai välillisiä vaikutuksia alueen suojelun perusteena oleviin luontotyypeihin. Suunniteltu tuulivoimahanke ei vaaranna lyhyellä tai pitkällä aikavälillä Natura-alueen koskemattomuutta. Tämän johdosta myöskään Natura-alueen tai Natura-alueverkoston eheydelle ei arvioida aiheutuvan merkittäviä vaikutuksia. Metsähallitus yhtyy arvioinnin johtopäätöksiin.

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, luonnonsuojeluyksikkö

Natura-arvioinnissa tarkasteltavat Natura-alueet sekä niiden lähiympäristö on valittu tarkoituksenmukaisesti ottaen huomioon niiden suojeluperusteina olevat lajit ja luontotyypit sekä luontotyypeille ominainen lajisto. Lisäksi arvioinnissa ansiokkaasti huomioidaan Natura-alueiden ulkopuolisten alueiden merkitys etenkin lajeilla, joiden elinpiirit ulottuvat Natura-alueiden hallinnollisten rajojen ulkopuolelle (esim. linnut).

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan Natura-arvioinnin toteutus ja menetelmät vastaavat Natura-arviointeihin sisällytettäviä laatuvaatimuksia, eikä ELY-keskus näe puutteita suojeluperusteisten luontotyyppien tai luontotyypeille ominaisen lajiston arviointien osalta.

Natura-arvioinnissa esitettyjen tietojen ja vaikutusmekanismien perusteella ELY-keskus yhtyy arvioinnissa esitettyyn näkemykseen, että hankkeella ei ole todennäköisesti merkittävää vaikutusta Paljakanneva-Åkantmossen Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyypeihin. Niin YVA-selostuksessa, erillisselvityksissä kuin Natura-arvioinnissa esitetyt perusteet ovat yksityiskohtaisia, asianmukaisia ja perustuvat tieteelliseen tietoon, jotta vaikutusten ei arvioida olevan todennäköisiä eikä merkittäviä.

Kun huomioidaan, ettei Natura-arvioinnin laillisiin perusteisiin ole sisällytetty laillista velvoitetta käsitellä muita kuin suojeluperusteisia arvoja, on ELY-keskuksen näkemyksen mukaan vaikutukset muihin kuin suojeluperusteiseen lajistoon tunnistettu asianmukaisesti ja tarkasteltu riittävällä tasolla. ELY-keskus yhtyy arvioinnissa esitetyn pölyämisen vähentämiseen liittyvän lievennyskeinon riittävyys.

ELY-keskus yhtyy Natura-arvioinnissa esitettyyn näkemykseen siitä, että Vargitmossenin hanke ei todennäköisesti vaaranna niitä luontoarvoja, joiden perusteella Paljakanneva-Åkantmossen on sisällytetty Suomen Natura 2000 -verkostoon, eikä myöskään yksin tai yhdessä muiden

lähialueen tuulivoimahankkeiden kanssa merkittävästi heikennä Natura-alueen ekologista rakennetta ja toiminnallista kokonaisuutta.

HANKKEEN JATKOKÄSITTELYSSÄ HUOMIOITAVAA

Hanketta koskevaan lupahakemukseen on liitettävä arviointiselostus ja tämä yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä. Lupaviranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen eikä tehdä muuta siihen rinnastettavaa päätöstä ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja perustellun päätelmän. Lupapäätökseen on sisällytettävä perusteltu päätelmä, ja siinä on asianmukaisesti otettava huomioon arviointiselostusta koskevan kuulemisen tulokset. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä on otettu huomioon. Lupaviranomaisen on varmistettava, että perusteltu päätelmä on ajan tasalla lupa-asiaa ratkaistaessa. Hankkeesta vastaava voi tarvittaessa pyytää ennen lupa-asian vireille tuloa yhteysviranomaista esittämään näkemyksensä perustellun päätelmän ajantasaisuudesta. Ajantasaistamisen tarvetta voidaan joutua tarkastelemaan esimerkiksi, jos hanke on muuttunut tai arvioinnista on kulunut pitkä aika.

PERUSTELLUN PÄÄTELMÄN TOIMITTAMINEN JA SIITÄ TIEDOTTAMINEN

Yhteysviranomainen toimittaa perustellun päätelmänsä sekä kopiot arviointiselostuksesta saamistaan lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle.

Perusteltu päätelmä toimitetaan tiedoksi hanketta käsitteleville viranomaisille, vaikutusalueen kunnille, maakunnan liitolle ja muille asianosaisille viranomaisille.

Perusteltu päätelmä sekä saadut lausunnot ja mielipiteet ovat nähtävillä ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa: www.ymparisto.fi/vargitmossen-tuulivoima-YVA sekä viranomaisen verkkosivuilla 30 päivän ajan osoitteessa www.ely-keskus.fi/kuulutukset/etela-pohjanmaa.

SUORITEMAKSU, SEN MÄÄRÄYTYMINEN JA MAKSUA KOSKEVA OIKAISUMAHDOLLISUUS

Suoritemaksu on 11 400 euroa.

Yhteysviranomaisen perustellusta päätelmästä perittävä maksu on määritelty tavanomaisen hankkeen mukaisesti (14–23 henkilötyöpäivää). Maksu määräytyy ELY-keskusten maksuista annetun asetuksen perusteella.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että perustellusta päätelmästä perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ELY-keskuksesta kuuden kuukauden kuluessa tämän perustellun päätelmän antamispäivästä.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) 19 ja 23 §

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) 4 §

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 §

Valtioneuvoston asetus (TEM/794/2024) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2025.

Asian on käsitelty Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueella.

Asian on esitellyt Ylitarkastaja Sara Hästbacka ja ratkaissut johtava asiantuntija Jutta Lillberg-Puskala.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Merkintä sähköisestä hyväksymisestä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

Liitteet

Liite 1 Annetut lausunnot ja mielipiteet

Liite 2 Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Luonnonsuojelulain 35 § 2 mom. mukainen lausunto Natura-alueisiin kohdistuvia vaikutuksia koskevista arvioinneista, Vargitmossenin tuulivoimahanke, Vöyri

Liite 3 Metsähallituksen lausunto Vargitmossenin tuulivoimahankkeen Natura-arvioinnista Paljakanneva-Åkantmossenin Natura-alueelle (FI0800025), Vöyri, Kustens Vind Ab

Liite 4 Maksua koskeva oikaisuvaatimusosoitus

Jakelu

Ab Kustens Vind Oy

2.6.2025

EPOELY/3426/2023

FCG Finnish Consulting Group Oy

Tahot, joilta on pyydetty lausunto

Tämä asiakirja EPOELY/3426/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument EPOELY/3426/2023 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Lillberg-Puskala Jutta 10.06.2025 11:49

Esittelijä Hästbacka Sara 10.06.2025 11:12

MAKSUA KOSKEVA OIKAISUVAATIMUSOHJE

Viranomainen, jolta oikaisua vaaditaan

Maksun määräämistä koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua kirjallisesti Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus).

Viranomainen, jolle valituskirjelmä on toimitettava sekä oikaisuvaatimusaika

Asian käsittelystä perittävää maksua koskeva oikaisuvaatimuskirjelmä on toimitettava Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä. Oikaisuvaatimusaikaa laskettaessa ei antopäivää oteta lukuun. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, oikaisuvaatimusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava

- päätös, johon oikaisua vaaditaan
- millaista oikaisua vaaditaan (miltä kohdin päätökseen haetaan oikaisua ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi)
- perusteet, joilla oikaisua vaaditaan
- oikaisuvaatimuksen tekijän nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, johon asiaa koskevat ilmoitukset oikaisuvaatimuksen tekijälle voidaan toimittaa.

Jos oikaisuvaatimuksen tekijän puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos oikaisuvaatimuksen laatijana on joku muu henkilö, oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Oikaisuvaatimuksen tekijän, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava oikaisuvaatimuskirjelmä.

Oikaisuvaatimuskirjelmään on liitettävä

- päätös, johon oikaisua haetaan, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiakirjat, joihin oikaisuvaatimuksen tekijä vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- asiamiehen on liitettävä oikaisuvaatimuskirjelmään valtakirja (Asianajajan ja yleisen oikeusavustajan tulee kuitenkin esittää valtakirja ainoastaan, jos Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus niin määrää.)

Oikaisuvaatimuksen perille toimittaminen

Oikaisuvaatimus on toimitettava ELY-keskuksen kirjaamoon. Oikaisuvaatimuskirjelmän voi tuoda perille vaatimuksen tekijä itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Sen voi omalla vastuullaan lähettää myös postitse, sähköpostitse tai toimittaa lähetin välityksellä. Oikaisuvaatimuksen on oltava perillä viimeistään oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Oikaisuvaatimuksen toimittamisesta sähköisesti säädetään tarkemmin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003).

Yhteystiedot

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

käyntiosoite:
Alvar Aallon katu 8, SEINÄJOKI
Wolffintie 35, VAASA
Pitkänsillankatu 15, KOKKOLA
Aukioloaika: kello 8.00 – 16.15

postiosoite:
PL 156, 60101 SEINÄJOKI
PL 262, 65101 VAASA
PL 77, 67101 KOKKOLA

puhelin: 0295 027 500
sähköposti: kirjaamo.etela-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Sähköinen asiointi –lomake: <https://www.ely-keskus.fi/asiointi-ja-yhteystiedot>

Muu asiointi > Yleiset asiointilomakkeet > Yleinen asiointilomake yrityksille, yhdistyksille, toiminnanharjoittajille, kunnille ja viranomaisille (asiointipalvelu.ahtp.fi). Tähdellä merkityt kohdat ovat pakollisia.